

James Levine

Het blauwe schriftje

Het blauwe schriftje

Ik heb nu pauze. Mamaki Briila is tevreden over me, en terecht! Ik heb de hele ochtend hard gewerkt, en nu ik tegen haar zeg dat ik moe ben, kijkt ze me glimlachend aan. 'Ga maar even uitrusten, kleine Batuk,' zegt ze. 'Vandaag zal het geld weer binnenstromen.' Eigenlijk ben ik helemaal niet moe.

Ik heet Batuk. Ik ben een meisje van vijftien met een nest in Common Street in Mumbai. Ik zit hier al zes jaar en ben gezegend met schoonheid en een potlood. Mijn schoonheid komt van binnenuit. Het potlood komt van achter het oor van Mamaki Briila, mijn bazin.

Ik zag het potlood twee avonden geleden van achter Mamaki's oor naar beneden vallen. Ik had net taart gebakken toen ze met een brede glimlach mijn nest binnenstormde, zich vooroverboog, me in mijn wang kneep en me een zoen boven op mijn hoofd gaf. Toen ze naar voren boog, kreeg ik haar twee grote zakken van borsten in mijn gezicht en kon ik het zweet ertussen ruiken. Ze rook net als wij, maar dan erger.

Ze moest met een hand naar haar rug grijpen en zich afzetten om weer rechtop te kunnen gaan staan, en toen ze dat

deed, zwaaiden haar borsten heen en weer, als troeteldiertjes die dansend rond haar nek hingen. Ze trok het potlood achter haar oor vandaan en haalde een geel notitieboekje ter grootte van een hand uit de binnenste plooien van haar sari (of misschien waren het wel de plooien van haar vel). Toen ze het boekje opensloeg, keek ze weer op me neer, en er verspreidde zich opnieuw een glimlach over haar rode gezicht, als water dat door een droge steen wordt opgezogen. Met een vloeiende beweging van haar opgezwollen hand zette ze met het potlood een krabbel in het boekje. Ze zei heel vriendelijk: ‘Batuk, je bent van alle meisjes mijn lievelingetje. Ik dacht dat je me vanavond zou teleurstellen, maar in nog geen uur heb je ervoor gezorgd dat ik weer van je hou.’ Ik weet zeker dat ze op het punt stond me eraan te herinneren dat ze al zo vaak zo goed voor me is geweest, maar toen werd ze onderbroken door een ijselijke kreet van Puneet.

Puneet is mijn beste vriend en zit twee nesten verder van het mijne. Puneet jammert zelden, in tegenstelling tot prinses Meera, die telkens wanneer ze een taart bakt moet huilen. Puneet huilt alleen maar wanneer het moet, en de kreet die hij op dat moment liet horen, had een rots kunnen splijten. Het was een aanhoudende indringende gil, niet omdat hij lichamelijke pijn voelde, want Puneet voelt nooit pijn, maar een gil uit angst. Mamaki wist dat ook. Puneet is de kostbaarste van ons allemaal omdat hij een jongen is.

Puneets kreet doodde de nachtelijke stilte en de glimlach viel van Mamaki’s gezicht als een munt die op de grond valt. Ze draaide me haar achterste toe, dat zo breed is als de straat zelf, en vluchtte weg uit mijn nest. Ik was onder de indruk omdat iets wat zo aan de aarde lijkt geklonken als zij zich zo

snel kan verplaatsen als het echt nodig is. Toen ze wegrende van mijn nest wapperden de punten van haar sari in de bries, en dat deed me denken aan de lakens waarmee de gewassen in de zomer altijd tegen de zon worden beschermd. En op dat moment gleed het potlood, gesmeerd door haar geheel eigen unieke lichaamsolie, achter haar oor vandaan.

In Mamaki's kielzog viel het potlood op de grond. Het stuurde een paar keer en bleef toen liggen. Ik sprong van mijn bed en dook erbovenop. Het potlood was van mij, door de wil van het lot.

Ik bleef op het piepkleine voorwerp liggen, roerloos, zonder me te bewegen. Ik dacht terug aan vroeger, toen ik nog een klein meisje was in Dreepah-Jil, het dorp waar ik vandaan kom. Daar zat ik soms urenlang op een rots in de zon, soms zelfs op het heetst van de middag. Dan zat ik daar en stelde me voor dat ik met de rots zou versmelten, wachtend op een kleine hagedis die van tussen de rotsen of uit het gras gescharreld kwam. Het diertje keek met korte, snelle bewegingen om zich heen, zag niets bewegen en waande zich veilig, waarop het aan de voet van mijn rots, of zelfs erop, van de zon ging zitten genieten. Ik verroerde geen vin, ook niet als hij vlak naast me zat. Ik haalde zo beheerst mogelijk adem en deed mijn best om met de rots te versmelten, totdat ik zelf ook van steen was. Ik gebruikte mijn gedachten om de gedachten van de hagedis te beheersen. Op geruststellende toon zei ik tegen de hagedis: 'Rustig maar, hagedisje, straks ben je van mij.'

Je kunt opkijken en de regendruppel zien die voorbestemd is je te treffen. Je ziet hem, je weet dat hij steeds sneller valt en je weet dat hij je zal raken, maar je kunt er niet aan ontsnappen. Zo was het ook voor de hagedis. Zodra ik me op de hage-

dis liet vallen, keken we elkaar heel even aan. En dan kwam ik op het dier neer, soms met zo veel kracht dat ik het doodde; als dat zo was, was dat zijn lot. Nu ik hier op de stenen vloer van mijn nest lag, had ik een potlood omdat ook dat het lot was.

Ik stond op, klauterde op mijn troon, ging met het potlood onder mijn buik liggen en viel in slaap. Toen ik de volgende ochtend wakker werd, lag het potlood nog steeds waar ik het had achtergelaten, maar nu was het verwarmd door mijn dromen. Bij het eerste licht lag ik daar tussen slapen en waken, met trillende oogleden, en keek naar de ingang van mijn nest. Ik wist dat ik niet genoeg aan dit kleine potlood zou hebben om mijn hele leven lang te schrijven, maar het was een begin.

Mijn pauze en mijn voorgewende vermoeidheid zijn bijna voorbij. Dadelijk zal ik dit schriftje terugstoppen in de scheur die ik in mijn matras heb gemaakt. Als ik later vandaag taart lig te bakken, zal ik het in mijn rug voelen drukken en weten dat het er is.

Je had Mamaki moeten horen schreeuwen, die avond toen ze zo snel als geweervuur naar het nest van Puneet stormde. Haar kreet was bijna even luid als die van Puneet was geweest. Met de zijne had hij ontzetting uitgedrukt, maar zij had met de hare ontzetting willen oproepen. Toen prins Puneet zijn gil slaakte, waren twee bedienden net samen bezig geweest hem eer te bewijzen, een gebruik dat Mamaki volkomen acceptabel vindt mits de geschenken voor de prins hiermee in overeenstemming zijn. In dit geval waren de geschenken van minder zwaarwegend belang omdat de beide aanbidders twee politiemannen van hoge rang waren. Ze hadden zich aanvankelijk

met bakken beziggehouden (ik had Mamaki de bezoekers bij aankomst horen zegenen), maar al snel was het een en ander uit de hand gelopen. Puneet was met een wapenstok bewerkt.

Mamaki smeedt de politiemannen met een enkele ferme zwiep Common Street op. Een lange neus naar de mannen. Vanuit mijn nest zag ik hen overeind krabbelen, het stof van hun lichtbruine uniformen kloppen en lachend naar elkaar als broers het donker in kuieren. Bij een van hen bungelde zijn wapenstok aan zijn pols. Puneet sijpelde van de stok op de grond, druppel voor druppel voor druppel, alsof Puneet de aarde tot voedsel diende, net zoals hij voor hen had gedaan.

Vergeef het me als ik dramatisch doe. Dat komt niet alleen omdat Puneet me dierbaar is, maar ook omdat ik gevoel voor drama heb. Om die reden gaf moeder me altijd een standje, maar misschien ook wel omdat vader zo'n genoeg aan mijn overdreven gedrag beleefde. Wanneer de familie bij elkaar zat, voerde ik altijd een hele voorstelling op. Dan deed ik Navrang na, de dorpsgek, of oom Vishnal ('oom V'), die zo dik was dat hij boven zijn soep in slaap viel. Dan schudde moeder afkeurend mompelend haar hoofd, maar vader moest huilen van het lachen. Ik heb altijd al aanleg voor zulke dingen gehad.

Als beloning voor mijn drama nam vader me dan in zijn armen en vertelde, als ik hem erom smeekte, het verhaal van de luipaard met de zilveren ogen. Elke versie kende weer andere details, en het vertellen ervan kon uren in beslag nemen, afhankelijk van hoe moe vader was of hoe snel ik in slaap viel.

Ik hield van mijn verhaal. Op sommige avonden deed ik net alsof ik sliep terwijl mijn moeder door de slaapkamer liep waar mijn broertjes, zusjes, neefjes en nichtjes lagen. Als ik

nog wakker was wanneer mijn vader terugkeerde van de akkers en van de vrouw die naar lavendel rook, dan snelde ik naar hem toe, nestelde me op zijn schoot en smeekte hem om mijn verhaal. ‘Vanavond niet, Batuk,’ zei hij vaak, terwijl ik dichter tegen hem aankroop en zijn borst voelde trillen als hij sprak. Een minuut of twintig later gaf hij dan toe, nadat hij het laatste restje rijst van zijn mond had geveegd, en begon onder begeleiding van mijn verrukte kreetjes het verhaal te vertellen. Weet je, ik was altijd vaders luipaard met de zilveren ogen.

Puneet is ziek geweest maar Mamaki zegt dat hij aan de beterende hand is. Tussen het taarten bakken door roep ik naar hem, twee nesten verderop, en hij roept terug. Aanvankelijk wilde Nijlpaard (zo noemen we Mamaki in het geheim) niet hebben dat we tijdens werkuren over en weer zouden roepen, maar al snel had ze door dat het Puneet goeddeed, en nu heeft ze geen bezwaar meer.

Puneet is er nog niet aan toe om samen met ons te bakken. Als Puneet zo gewond is dat hij niet met ons kan werken, of als hij doodgaat, wie zal er dan nog voor mij zijn? Ik denk dat dat een egoïstische gedachte van me is, maar zo gaat dat nu eenmaal als je een dramatische ziel hebt.

Een korte pauze. Meneer Slapoor heeft het kleinst mogelijke taartje met me gebakken. Ik kan niet echt zeggen dat ik moe ben.

Ik schrijf met potlood. Nu vraag je je vast af hoe ik het potlood ga slijpen. Ik lach naar je. Niet mijn lach die zegt: ‘Kom hier en aanbid me’, maar een sluw lachje. Ik slijp mijn potlood met mijn snelle, scherpe verstand.

Twee straten bij mijn nest vandaan is de Dievenstraat. Hier kun je alles kopen, van een vliegtuig tot aan een mantel die je onzichtbaar maakt – dat zeggen ze tenminste. Een van de jongens die goederen van en naar de Dievenstraat kruien noem ik Bandu. Bandu de kruier komt minstens twee keer per dag langs mijn nest. Ik weet wanneer hij komt, want het wiel van de kruiwagen is van metaal en maakt een vreselijke herrie die ik straten verder kan horen. Vroeg in de ochtend loopt hij over straat met een kruiwagen die uitpuilt van de ditjes en datjes, en wanneer hij 's avonds terugkomt is de houten kuip van de kruiwagen bijna leeg. Soms loopt hij een paar keer extra op en neer, waarschijnlijk vanwege een speciale bestelling.

Bandu is van mijn leeftijd en fijn om naar te kijken. Alleen al in het afgelopen jaar is hij mannelijker en langer geworden. Hij heeft grote ovale ogen die elke dag naar me staren, een blik die hij zonder uitzondering afwendt wanneer ik terugkijk. Ik denk dat hij in gedachten af en toe met me slaapt.

Toen mijn potlood stomp werd, begon ik, gewiekst als ik ben, steeds openlijker naar hem te lachen. Ik hield mijn hoofd scheef en liet hem mijn lippen zien. Terwijl ik hem onderwierp aan mijn wil, net zoals ik met de hagedis had gedaan, bleef hij steeds langer naar me staren, en soms hield zijn blik de mijne wel een seconde lang vast. Soms schoten zijn ogen als de tong van de hagedis naar mijn dijen of mijn kleine borsten. Ik zat in mijn nest zoals ik jaren eerder op mijn rots had gezeten, wachtend totdat de kruier in mijn schaduw zou gaan zonnen. Bij het naderen van mijn nest vertraagde hij zijn pas, en een paar dagen later gromde hij naar me op die primitieve manier waarop verlegen mannen dat plegen te doen.

Na drie dagen van grommen en gespeelde verlegenheid

wenkte ik hem. Mijn hek gaat pas van het slot wanneer Nijlpaard de eerste kop thee en koek van de dag komt brengen, maar toen hij vlak voor me stond, liet ik mijn hoofd zakken, keek hem door mijn afgesloten hek aan en zei: 'Ik ben Batuk. Ik heb dringend je hulp nodig.' Ik zweeg even en glimlachte. 'Je zou een puntenslijper voor me kunnen halen.'

Het was een tikje ergerlijk dat het hem twee hele dagen kostte om me een puntenslijper te brengen. Maar toen hij terugkwam, laat, na de derde kop thee van Nijlpaard, met de puntenslijper in zijn door de straat verweerde hand geklemd, glimlachte ik alsof hij me een robijn bracht. Toen kuste ik hem. Er zat geen hek tussen ons. Ik was van plan geweest hem een zoen op zijn wang te geven omdat ik vond dat hij niet meer verdiende, maar in plaats daarvan kuste ik hem recht op zijn mond. Mijn tong zocht naar de zijne en ik voelde dat die zich tot achter in zijn mond terugtrok, als een bange hond die slaag verwacht. Toen duwde hij zijn tong naar voren, in de richting van de mijne. Met beide armen duwde ik hem van me af. Dit hele bedankje duurde maar een paar tellen, maar ik wist dat mijn smaak de hele dag in zijn mond zou blijven hangen. Zijn verlangen naar me zou heel wat langer zijn gedachten doordrenken.

Ik weet niet waarom ik me zo schandelijk gedroeg, maar ik heb nu mijn puntenslijper en ik heb nooit meer een woord met Bandu de kruier gewisseld of laten merken dat ik hem zag staan.

De dokter kwam gisteren weer naar Puneet kijken en ging na tien minuten alweer weg. Dat komt waarschijnlijk omdat Mamaki van dichtbij zo stinkt en omdat ze maar een kwart van

de doktersrekening betaalt. De dokter komt hier echter wel vaak, en als het om het aanvullen van zijn honorarium gaat, is prinses Meera zijn eerste keus.

De dokter had goed nieuws. Het is nog maar vier dagen geleden dat Puneet bezoek kreeg van de politiemannen, maar hij is nu al buiten gevaar. Ik wist wel dat ik veel te dramatisch deed! Tijdens een pauze keek ik om het hoekje van mijn nest en riep naar Puneet, zoals ik voortdurend doe nu ik weet dat hij niet hoeft te werken. Hij riep terug dat hij het gevoel heeft dat hij weer op krachten komt. Hij zei niet dat hij zich goed voelde, want ik weet dat hij de oren van Nijlpaard vreest en zijn herstel zo lang mogelijk wil rekken.

Puneet zal weldra een man worden en dat zie ik nu al aan zijn lichaam. Zijn schouders krijgen meer vorm en zijn spieren zijn beter zichtbaar. Zijn dijen puilen meer uit en er groeien een paar haartjes op zijn glanzende borst. Af en toe kraakt zijn stem. Hoewel we daar allebei om moeten lachen, weten we wat dat betekent. Er zal weldra een beslissing aangaande Puneet moeten worden genomen, en hij is niet degene die dat zal doen.

Als Puneet zijn bhunnas zal moeten afstaan, dan zal dat binnenkort moeten gebeuren (ik dacht dat ze het meteen zouden doen toen de dokter hier toch was). Als hij een man mag worden, dan zullen ze zijn bhunnas moeten trainen en hem een nieuw uiterlijk moeten aanmeten. Het is heel goed mogelijk dat hij als man nog mooier zal zijn, maar er bestaat ook een kans dat hij lelijk zal worden en dan zal men zich van hem moeten ontdoen. Ik ben ervoor om zijn bhunnas nu te verwijderen. Dan zal hij altijd even mooi blijven als hij nu is en zal hij er altijd voor me zijn. Er is niemand die me zo hard kan laten lachen als Puneet.

Wat er ook zal gebeuren, Puneets ogen zullen niet veranderen. Ik heb hem in zijn ogen gekeken en daar zie ik zijn lach en de spot die hij drijft met het nest, Nijlpaard en Common Street. Wanneer ik dieper in zijn ogen kijk, zie ik zijn minachting voor degenen die hem aanbidden en een rode vlaag kwaadaardigheid. Nog dieper zie ik een bodemloze put met het koele water dat liefde is.

Mijn nest is een schoot van goud.

Stel je voor dat ik in wit licht baad. Als je dit licht in een flesje zou kunnen stoppen om het beter te bekijken, dan zou je zien dat het bestaat uit een derwisj in alle kleuren, maar ook uit gelach en vreugde. Wanneer je het flesje in je hand houdt en ernaar kijkt, wordt je hand verwarmd en voel je mijn gratie. Als je het flesje zou openmaken en je vaardig genoeg zou zijn om de inhoud in je keel te gieten, dan zou je nooit meer honger hebben, maar in plaats daarvan vlam vatten – en ook licht worden. Mijn gezicht is de bron van stralende rivieren die alle vlekjes duisternis opzoeken, en zo verlicht ik mijn nest. Mijn nest straalt door mijn licht, want er is geen ander licht.

Mijn nest, zoals ik het noem, is mijn troonkamer. Ondanks alle spleten en holten die er binnenin te vinden zijn, is de uiterlijke vorm simpel: een rechthoek. Steen, en een blauw hek; dat is alles.

Terwijl ik mijn omgeving bekijk, kan ik niet goed begrijpen hoe mijn vader heeft kunnen toestaan dat ik hier ben beland. Hoe heeft hij, ondanks al zijn verhalen, al zijn woeste gelach (waarbij hij zijn hoofd soms zo ver in zijn nek wierp dat ik vreesde dat het eraf zou vallen) en zijn verzekering dat me een

voorspoedig lot wachtte, kunnen toestaan dat zijn luipaard met de zilveren ogen hier terecht kwam, uitgespreid op dit altaar als een offer?

Dat is nu niet belangrijk. Kijk aandachtig naar de muren van mijn troonkamer en je zult zien dat er bladgoud tegen elke centimeter baksteen is geslagen. Waar ooit grijze baksteen was, het fundament van Common Street, zie je nu stralend goud, dat naar je knipoogt in mijn felle licht. En als je nog aandachtiger naar het goud op de muren kijkt, zul je de prachtigste versieringen zien. De ambachtslieden hebben alle details van mijn leven vastgelegd. Kijk! Rechts van me zijn mijn neefjes en nichtjes en zussen en sterke broers gegraveerd (afgezien van Navaj, die een jaar ouder is dan ik en mismaakt ter wereld kwam). Kijk! Daar links op het plafond zie je mijn familie, gehuld in de gewaden van het lentefeest. Kijk eens op het plafond, daar! Daar ben ik uitgesneden, zwemmend bij de oever van de rivier, een naakte zesjarige zonder schaamte, en kijk, daar is opa, die ik me amper kan herinneren (hemel, wat is hij daar mager). Overal om me heen, uitgehouwen en gekerfd in het goud van mijn muren, zie ik mijn gelijkenis. De details van het handwerk zijn even doorwrocht als de details van mijn leven, alleen zijn er geen gravures van slavernij.

Tegen de binnenste muur van mijn rechthoekige nest staat mijn troon. De dommen zeggen dat ik een troon zou moeten hebben die is ingelegd met parelmoer en poten van ivoor heeft, en ze vragen waarom ik ervoor heb gekozen op het eenvoudige hout van de daruka-boom plaats te nemen. Er wordt beweerd dat dit hout duizend jaar oud is, dat het heeft gezien dat steden gebouwd en weer verwoest werden. Het hout fluistert verhalen over krijgers, over grote leermeesters en prinses

– je hoeft er alleen maar naar te vragen. Daruka is misschien wel sterk en massief, maar vergeet niet dat het door een enkele lucifer kan worden vernietigd, net zoals een leven van duizend gebeurtenissen en een miljoen herinneringen binnen een tel kan worden vernietigd.

Achter mijn troon is een luipaard met zilveren ogen uitgehouwen uit het fijnste ivoor. Zijn witte vacht is bezaaid met het stof van diamanten. De ogen van de luipaard glanzen als gepoetste zilveren munten.

Mannen komen vanuit elk koninkrijk hierheen om mij te aanbidden, en vanaf mijn troon heers ik over mijn onderdanen. Je stapt over mijn drempel en ik heet je welkom bij de poort, maar uiteindelijk is het mijn troon waarop je je wilt neervlijen.

Mijn troon mag weliswaar eenvoudig ogen, hij is rijkelijk versierd. De lange kussens zijn gevuld met het dons van honderd pas uit het ei gekropen adelaars, die zijn vervuld van de jeugdige vlucht der onschuld. De veren zijn verzameld in verre landen, waarvan ik de namen niet eens ken. De kussens zijn overtrokken met stoffen die de jongste kinderen uit Kashmir met de hand hebben geweven, kinderen die deze dienstbare taak glimlachend hebben vervuld omdat ze weten dat ik op het werk van hun handen zal rusten. Het zonlicht waarin ze werkten is gevangen in de aard van de stof; de kussens hebben de roodkoperen kleur van het laatste licht van de dag. De draad waarmee de patronen in de kussens zijn geweven is blauw en geveerd met het bloed van een geheimzinnig wezen uit de zee; de eeuwenoude vormen hebben een wiskundige en mystieke betekenis voor degenen die ze kunnen begrijpen. Ik begrijp ze niet omdat ik maar een eenvoudige taartenbakster ben.